

Sygn. akt II PK 240/18

POSTANOWIENIE

Dnia 8 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa M. N.
przeciwko C. Sp. z o.o. w P.
o wynagrodzenie i wydanie świadectwa pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 stycznia 2020 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w P.
z dnia 25 czerwca 2018 r., sygn. akt VII Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego
strony pozwanej.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z 25 czerwca 2018 r. oddalił apelację powoda M. N. od wyroku Sądu Rejonowego w P. z 26 kwietnia 2017 r., który oddalił jego powództwo o zasądzenie wynagrodzenia za pracę za listopad, grudzień 2011 r. i w styczniu 2012 r. oraz odszkodowanie wobec rozwiązania stosunku pracy w trybie art. 55 § 1¹ k.p. Sąd rozstrzygnął, że powód w spornym okresie nie świadczył pracy i stron nie łączyła umowa o pracę.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powód wskazał na następujące istotne zagadnienia prawne:

1. Czy w sytuacji, w której osoba świadcząca pracę na rzecz innego podmiotu nie posiada własnego, przypisanego tylko jej gabinetu w

pomieszczeniach tego podmiotu (mając jednocześnie wydzielony gabinet w tym samym budynku w pomieszczeniach innej spółki) a także nie posiada oddanego jej przez ten podmiot telefonu służbowego oraz komputera służbowego wyklucza uznanie, że pomiędzy stronami istniał stosunek pracy? Czy brak sporządzenia ewidencji czasu pracy czy akt osobowych przesądza o wykluczeniu stosunku pracy?

2. Czy sytuacja, w której osoba świadczyła pracę jednocześnie na rzecz dwóch odrębnych podmiotów, która to praca częściowo tożsama była zarówno pod względem zakresu obowiązków, miejsca wykonywania zadań pracowniczych jak i czasu pracy wyklucza uznanie, że oba te stosunki były stosunkami pracy?

3. Czy zmniejszenie ilości bądź ograniczenie indywidulanych obowiązków pracowniczych w danym okresie w trakcie zatrudnienia (w niniejszej sprawie czasowe ograniczenie obowiązków powoda do nadzoru remontu pracowni rentgenowskiej) powoduje, że istnienie pomiędzy stronami stosunku pracy jest wykluczone bądź ustaje? Czy czasowe obniżenie zapotrzebowania na pracę, ze strony pracodawcy implikuje ustanie stosunku pracy bądź przesądza o jego nieistnieniu? Czy powierzenie pracownikowi nadzoru nad określoną częścią inwestycji taką jak nadzór nad remontem pracowni rentgenowskiej w niniejszej sprawie, tj. zmniejszenie zakresu/rangi jego obowiązków, uzasadnia stwierdzenie, że pracownik nie zajmuje samodzielniego stanowiska? Czy czasowe wykonywanie pracy wpływa automatycznie na nieistnienie czy ustanie tego stosunku pracy, zwłaszcza wobec treści art. 42 § 2 k.p.?

4. Czy zawarcie umowy o pracę może nastąpić wyłącznie poprzez zawarcie stosowanej umowy w formie pisemnej, czy też do zawarcia takiej umowy może dojść również w sposób dorozumiany poprzez przystąpienie do wykonywania pracy (pod kierownictwem, w wyznaczonym czasie i miejscu i o określonym zakresie obowiązków)?

Pozwany C. Sp. z o.o. w P. wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przysądu i dlatego nie został uwzględniony.

Sformułowane zagadnienia prawne osobno ani razem nie składają się na istotne zagadnienie prawne, które ma na uwadze art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Z tej zasadniczej przyczyny, że nie mają takiej rangi. Istotne zagadnienie prawne to problem jurydycznie doniosły (podobny do pytania prawnego – art. 390 k.p.c.), o uniwersalnym znaczeniu dla systemu lub dziedziny prawa, opracowany na podstawie analizy prawa, orzecznictwa, a nawet doktryny, po której to wpierw sam skarżący może stwierdzić, że takie zagadnienie rzeczywiście występuje i dlatego powinien rozpoznać je Sąd Najwyższy. Brak jest tego we wniosku.

Sformułowane zagadnienia nie mają rangi istotnego zagadnienia prawnego, gdyż sformułowane kwestie nie wykraczają poza zwykłą wykładnię prawa, której można wymagać od jurysty. Zwykła wykładnia prawa nie stanowi podstawy przysądu. Znaczenie ma dopiero kwalifikowana potrzeba wykładni przepisów, a więc wynikająca z poważnych wątpliwości w wykładni lub rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. – do tej podstawy przysądu wniosek nie odwołuje się).

Istotne zagadnienie prawne nie może być też redukowane do rozwiązywania kazusów, które uwarunkowane są stanem faktycznym i podstawą rozstrzygnięcia w danej sprawie. Taka ocena to domena podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.), ewentualnie może odpowiadać szczególnej podstawie przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., która jako jedna podstawa przysądu ma na uwadze indywidualny interes skarżącego w przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. Do tej podstawy przysądu skarżący nie odwołuje się i nie twierdzi, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wówczas też ocenie podlegałyby kwestie faktyczne, eksponowane w pytaniach (zagadnieniach wniosku). Nie jest to właściwy punkt wyjścia dla istotnego zagadnienia prawnego, gdyż w centrum jego zainteresowania jest sam problem prawny, osadzony w określonym przepisie prawa, który rzeczywiście istnieje i nie doczekał się rozwiązania w orzecznictwie. Pytanie czy posiadanie gabinetu lub telefonu służbowego świadczy o pracowniczym zatrudnieniu nie otwiera problemu prawnego w ocenie stosunku pracy, bo to nie te okoliczności o nim decydują.

Stosunek pracy nie jest nową instytucją prawną. To, że występują spory pracownicze nie wynika zasadniczo z prawnego skomplikowania stanu prawnego, lecz przede wszystkim z różnych sytuacji faktycznych, wymagających ustalenia treści zobowiązania. Na tym skupiały się Sądy pierwszej i drugiej instancji w tej sprawie. Rozstrzygnięcie objęte skargą ma warstwę faktyczną i materialnoprawną. Sąd Najwyższy nie ocenia tego rozstrzygnięcia na etapie przedsądu.

Treść uzasadnień pytań wniosku potwierdza negatywną ocenę zgłoszonej podstawy przedsądu, gdyż skarżący ogranicza się do kwestii jaki wpływ na ustalenie stosunku pracy mają okoliczności powołane przez Sąd drugiej instancji. Istotne zagadnienie prawne nie polega na kontroli stosowania prawa w danej sprawie. Wówczas funkcja tej podstawy przedsądu nie miałaby granic i postępowanie kasacyjne stałoby się kolejną (powszechną) instancją. Wszak nawet brak sporządzenia ewidencji czasu pracy czy akt osobowych nie wyklucza ustalenia stosunku pracy. Jednak nie decydują takie wrywkowe oceny, lecz zebrany materiał, wola stron, treść sporu, podstawa rozstrzygnięcia Sądu powszechnego. Wyrok jest prawomocny i na etapie przedsądu wstępne jego badanie byłoby możliwe jedynie w ramach podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Skoro zgłoszona podstawa wniosku sama określa pole oceny jej zasadności, to nie można nie stwierdzić, że również kolejne pytania (zagadnienia) zawierają cechy mankamentów metodycznych i merytorycznych, które nie pozwalają przyjąć, że wykazują istotne zagadnienia prawne. Metodyczne, gdyż brak jest w nich pierwiastka jurydycznego, właściwego do takiej rangi zagadnienia. Merytoryczne, gdyż zagadnienia skupiają się na poszczególnych okolicznościach jakie wystąpiły w sprawie, lecz ich ocena miałaby co najwyżej znaczenie w aspekcie podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., do której wniosek nie odwołuje się. Innymi słowy pozostawanie w stosunku pracy nie musi być przeszkodą w ustaleniu drugiego zatrudnienia pracowniczego. Nie jest to żadne novum, gdyż dopuszczają to stosowne regulacje prawne.

Poszukiwany uniwersalny problem prawny nie ma również oparcia w kolejnych pytaniach, bo te również nie wykraczają poza określoną sytuację (w sprawie powoda – „w niniejszej sprawie”). Odpowiedź nie miałaby więc

doniosłego znaczenia, bo nie byłaby wystarczająca do stwierdzenia istotnego zagadnienia prawnego i dlatego nie jest konieczna.

W uzasadnieniu ostatniego pytania skarżący zestawia orzecznictwo i poglądy doktryny, które jedynie potwierdzają, że nie powinno być wątpliwości co do odpowiedzi na to pytanie, gdyż brak formy pisemnej nie wyklucza zawarcia umowy o pracę (art. 22 k.p.), czyli może nastąpić nawet w formie dorozumianej. Rzecz więc w tym, że skarżący wymaga w sumie skontrolowania stosowania prawa przyjętego za podstawę rozstrzygnięcia, czyli leżącego u podstaw oddalenia jego apelacji a wcześniej powództwa, co nie należy do istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., zważając na wynik sprawy, dotychczasowe obciążenie skarżącego kosztami postępowania, a przede wszystkim na przyczyny niepowodzenia wniosku o przycięcie skargi do rozpoznania, co pozwany łatwo zauważył w odpowiedzi na skargę kasacyjną.